

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Громей Д.В.,

*студент юридичного факультету
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна
e-mail: samsunggrom13@gmail.com*

Цією темою, як правило, розпочинається вивчення окремих інститутів цивільного права. Інститут права власності посідає центральне місце в системі цивільного права будь-якої правової системи, в тому числі правової системи України.

Чим же пояснюється таке значення інституту права власності? Перш ніж відповісти на це запитання дещо скажемо про поняття власності. Його треба проаналізувати щонайменше у двох аспектах: економічному і соціальному.

Розглядаючи власність в економічному плані, потрібно виходити з того, що власність — це відношення суб'єкта (громадянина, юридичної особи, держави) до тієї чи іншої речі як до належної йому, як до своєї. Саме на розподілі 'моє і не моє' заснована власність. Власність має місце тільки в суспільстві, за 'силовим полем' суспільства немає осіб, які б, не будучи власниками конкретної речі, зобов'язані були ставитися до неї як до чужої.

Таким чином, власність — це відносини між людьми з приводу речі. З одного боку цих відносин, — власник, який ставиться до певної речі як до своєї, з другого - не власники, всі інші особи, які зобов'язані ставитися до цієї речі як до чужої. Привласнюючи конкретну річ, власник тим самим усуває від неї всіх інших осіб, вступаючи в такий спосіб у відносини з ними.

Підкреслимо, що й саме суспільство неможливе без тих чи інших відносин власності: ці відносини визначають його економічну структуру, ідеологічне, моральне і політичне обличчя.

Відносинам власності як суспільним майновим відносинам притаманний вольовий характер, що проявляється в можливості власника своєю волею володіти, користуватися й розпоряджатися належним йому майном [2].

Соціальне значення власності полягає у тому, що за допомогою власності забезпечується самовираження особи, наповнюється реальним змістом її правоздатність. Соціальний характер власності проявляється тому, що держава, як власник, виплачує пенсії, всілякі допомоги непрацездатним та іншим громадянам.

Відіграючи значну роль у житті суспільства, власність не може залишитися поза увагою права.

Інтерес до правового оформлення відносин власності пояснюється, по-перше, необхідністю стабільного забезпечення існуючих потреб громадян та інших суб'єктів правовідносин у майні, захисті інтересів у підприємництві та сфері інтелектуальної діяльності, зробиш власність недоторканною для інших осіб; по-друге, неможливістю ефективної заміни права власності іншими майновими правами. Власник має набагато більше можливостей щодо володіння, користування й розпорядження своїм майном, ніж, скажімо,

орендар, охоронець; по-третє, недопущенням свавілля суб'єктами відносин власності при володінні, користуванні і розпорядженні майном. Право власності, як будь-яке право, є знаряддям обмеження прав учасників відносин власності. Отже, відносини власності породжують потребу їх правового регулювання, що веде до виникнення права власності, яке й буде предметом подальшого розгляду.

Право власності має об'єктивний і суб'єктивний аспекти. Під правом власності в об'єктивному аспекті розуміють систему правових норм, що регулюють відносини власності. Суб'єктивне право власності - це забезпечена законом міра можливої поведінки фізичної чи юридичної особи щодо володарювання над речами (тобто надана особі можливість володарювати над певною — належною їй — річчю). Складовими суб'єктивного права власності є правомочність — володіння, користування і розпорядження речами. Названі правомочності становлять юридичне забезпечені можливості власника, вони належать йому доти, доки він залишається власником [3].

Правомочність володіння — це юридичне забезпечена можливість власника бути в безпосередньому фактичному зв'язку з річчю. Володіння треба розуміти не як постійний матеріальний зв'язок власника з річчю, а як постійну можливість такого матеріального зв'язку, воно тісно пов'язане з волевиявленням. Для власника право володіння забезпечує можливість у будь-який час вирішувати долю речі, використовувати її корисні якості. Тому, якщо особа володіє річчю, то це дає можливість лише припустити, що вона є її власником. Це враховується правом при встановленні презумпції законності фактичного володіння, що означає: той, у кого знаходиться річ, припускається її законним володільцем, якщо не буде доведено протилежне [4].

Згідно з ст. 41 Конституції України Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності.

Право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом.

Громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону.

Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним.

Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану.

Конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом[1].

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – с. 141. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Розгон О. В. МЕЖІ ТА ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ / О. В. Розгон., 2006. – 188 с.
4. Харченко О.С. Підстави припинення права власності: Монографія. — К.: Вид-во Європ. ун-ту. 2009. —174 с.